

Міністерство освіти і науки України
Національна академія педагогічних наук України
Благодійний фонд «Харків з тобою»
Фонд Миколи Томенка «Рідна країна»
Всеукраїнське товариство «Просвіта» імені Тараса Шевченка
Університет Григорія Сковороди в Переяславі
Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди

До 185-річчя від дня народження Христини Алчевської

**ПРОСВІТНИЦЬКА СПАДЩИНА ХРИСТИНИ АЛЧЕВСЬКОЇ В
КОНТЕКСТІ ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ ТА СУЧАСНОЇ ПЕДАГОГІКИ
(м. Харків, 29 – 30 травня 2026 року)**

МАТЕРІАЛИ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

**Харків
2026**

Редакційна колегія:

Башкір О. І. – д-р пед. наук, професор, завідувач кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Васильєва С. О. – д-р пед. наук, професор, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди

Кін О. М. – д-р пед. наук, професор, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди

Попова О. В. – д-р пед. наук, професор, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Собченко Т. М. – д-р пед. наук, професор, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди.

Просвітницька спадщина Христини Алчевської в контексті освіти дорослих та сучасної педагогіки: матеріали Всеукраїнської наукової конференції (м. Харків, 29 – 30 травня 2026 р.): збірник наукових праць [електронне видання]. – Х.: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2026. –119 с.

У збірнику висвітлено актуальні проблеми освіти дорослих та сучасної педагогіки крізь призму просвітницької спадщини Христини Алчевської. Представлено результати наукових досліджень учених, викладачів, учителів, докторантів, аспірантів і здобувачів вищої освіти, присвячені питанням педагогічної персоналістики, громадсько-просвітницької діяльності Христини Алчевської, історико-педагогічних засад розвитку освіти дорослих, методології та компаративних досліджень у галузі андрагогіки.

Матеріали збірника будуть корисними науковцям, докторантам, аспірантам, викладачам закладів вищої освіти, педагогічним працівникам, здобувачам вищої освіти, а також усім, хто цікавиться проблемами освіти дорослих, історією педагогіки та перспективами розвитку сучасної освітньої науки.

*Рекомендовано редакційно-видавничою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди
Протокол № 6 від 17 червня 2026р.*

Пономарьова Н.

Підготовка майбутніх учителів до професійного саморозвитку.....84

Штефан Л., Худас А.

Форми та методи організації освіти дорослих у Нідерландах.....86

СЕКЦІЯ VI ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ОСВІТІ ДОРΟΣЛИХ

Іванов В., Васильєва С.

Інноваційні технології професійного розвитку педагогів у системі освіти дорослих.....90

Вейтас М.

Супервізія в роботі юриста.....93

Дорожко І., Малихіна О., Туріщева Л.

Нейропедагогіка як інноваційний підхід до навчання дорослих.....96

Кожевникова А.

Використання інноваційних цифрових інструментів у процесі андрагогічної взаємодії при вивченні ОК «Освіта 99

Котелюх М.

Симуляційне навчання у вищій медичній освіті дорослих.....102

Оніпко О.

Сучасні цифрові інструменти в системі освіти дорослих.....104

Рибалко Л., Ху Цзяньдань, Хоу Цзіньсун

Професійна самореалізація особистості у викладацькій діяльності.....106

Собченко Т., Бестужев В.

Використання онлайн-платформ для організації неформальної освіти дорослих109

Столяренко О., Столяренко О.

Формування soft skills у магістрів як цільовий орієнтир інноваційних технологій навчання дорослих.....112

Філоненко О., Гриб О.

Інноваційні технології у формуванні мотиваційно-ціннісного ставлення майбутніх педагогів до професійної діяльності..... 116

СИМУЛЯЦІЙНЕ НАВЧАННЯ У ВИЩІЙ МЕДИЧНІЙ ОСВІТІ

Марія КОТЕЛЮХ

доктор медичних наук, доцент,
Харківський національний медичний університет
м. Харків, Україна

На основі результатів аналізу різних видів навчання в дидактиці, практичного досвіду роботи лікарем виявлено переваги й недоліки симуляційного навчання у вищій медичній освіті. Реальні переваги симуляційного навчання майбутніх лікарів надають їм практичної значущості та перспективного впровадження в еру цифровізації вищої медичної освіти.

Ключові слова: навчання, симуляція, медична сфера, майбутні лікарі, цифрові технології, симуляційні центри.

Based on the results of the analysis of different types of training in didactics, practical experience of working as a doctor, the advantages and disadvantages of simulation training in higher medical education were identified. The real advantages of simulation training for future doctors give them practical significance and promising implementation in the era of digitalization of higher medical education.

Keywords: training, simulation, medical field, future doctors, digital technologies, simulation centers.

З поширенням цифрових технологій в суспільстві та освіті набуває актуальності й практичного значення симуляційне навчання, зокрема майбутніх лікарів. Як відомо, дидактика, як теорія світи і навчання, містить різні види навчання, як-от: догматичне, пояснювально-ілюстративне, проблемне, програмне, модульне, комп'ютерне, дистанційне. Нині, урахувуючи глобальні події у світі, зокрема епідемію коронавірусу і війну, поширеним є змішане навчання як поєднання офлайн та онлайн форм навчання. Симуляційне навчання заповнює професійну підготовку майбутніх лікарів, бо завдяки йому можна імітувати клінічні реальні клінічні ситуації з використанням високотехнологічних манекенів, застосовувати віртуальну реальність та метод стандартизованих пацієнтів.

Як зазначають учені Л. Башкірова, Ю. Тиравська, Р. Юрій [3], у терапевтичному профілі нині використовують методику «стандартизований пацієнт», завдяки якій формуються практичні навички, необхідні в реальних клінічних сценаріях, уміння працювати в команді, обговорювати й виправляти помилки.

Мета статті – виявити переваги й недоліки симуляційного навчання майбутніх лікарів як дидактичної категорії.

На підставі результатів аналізу видів навчання [1], що є традиційними та інноваційними в дидактиці, виокремимо переваги симуляційного навчання майбутніх лікарів. Перш за все, таке навчання є безпечним для пацієнтів,

усуваються ризики для стаціонарних хворих, морально-етична складова професійного спілкування не порушується. Як відомо, пацієнти та їх родичі побоюються помилок, що можуть допускати лікарі. Пацієнти між собою поділяються досвідом лікування і висловлюють свої побоювання. Це негативно впливає на практику здобувачів вищої освіти, бо вони невпевнені в собі та не мають належного досвіду діагностики й лікування хворих.

У процесі симуляційного навчання майбутні лікарів набувають «м'яких навичок» (Soft Skills), котрі необхідні для тренування командної взаємодії, лідерства та кризового менеджменту в умовах екстрених ситуацій. Лікареві необхідно навчитися приймати рішення в щоденних екстрених ситуаціях, бо він лікує не лише планових пацієнтів, але й надає їм невідкладну допомогу. Уміння комунікувати та вести діалог є складовими командної роботи лікарів, оскільки вони виконують спільну справу в надзвичайно складних умовах.

У науковій праці О. Різник [2] йдеться про міжкафедральний фантомний центр, у якому майбутні лікарі оволодівають клінічними навичками, вміннями надавати невідкладну медичну допомогу в екстрених ситуаціях, знаннями про світові медичні стандарти лікування, принципи лікування пацієнтів з гострим синдромом, виявлення етики у відносинах з колегами і пацієнтами.

За допомогою комп'ютерних систем симуляційне навчання дозволяє точно виявляти помилки майбутніх лікарів та фіксувати їх дії. До провідних симуляційних засобів відносять: комп'ютерне та віртуальне моделювання (Virtual Reality) із застосуванням 3D-технологій та VR-окулярів; прості тренажери, фантоми або стандартизовані пацієнти, комп'ютеризовані роботи-манекени, які дихають, мають пульс, реагують на введення ліків та здатні відтворювати понад 100 фізіологічних і патологічних станів.

До недоліків симуляційного навчання майбутніх лікарів віднесемо:

1. Високі витрати: системи симуляційного навчання високовартісні у впровадженні та обслуговуванні, що може обмежити їх доступність для деяких ЗВО.
2. Обмежена реалістичність: хоча симулятори намагаються відтворити реальні умови, вони все ж можуть не передавати всі нюанси та емоційний контекст, з якими лікарі стикаються в реальному житті.
3. Відсутність практичного досвіду: симуляційне навчання не може повністю замінити практичний досвід роботи лікаря з пацієнтами, що є важливим аспектом медичної освіти.
4. Психологічний бар'єр: деякі здобувачі вищої освіти можуть відчувати дискомфорт або тривогу під час роботи з симуляторами, що може вплинути на їх навчальний процес.
5. Обмежене охоплення: симуляційне навчання не охоплює всі аспекти медичної практики, що може призвести до прогалин у знаннях і навичках майбутніх лікарів.
6. Необхідність в тренерах: для ефективного використання симуляцій потрібні кваліфіковані інструктори, які можуть правильно оцінити та направити навчальний процес.

Попри сказаного вище, впровадження симуляційного навчання у вищій медичній освіті дозволяє уніфікувати підготовку лікарів, інтегрувавши європейські стандарти до початку самостійної практики. Для ознайомлення з організацією таких тренінгів або методиками викладання доступні спеціалізовані курси, наприклад, безкоштовний асинхронний курс тощо.

Список використаних джерел

1. Педагогіка: баз. підруч. для студ. вищ. навч. закладів III-IV рівнів акредитації / кол. авторів; за ред. І. Ф. Прокопенка; худож.-оформлювач В. М. Карасик. Харків : Фоліо, 2015. С. 160 –176.
2. Різник О. І. Симуляційне навчання в медичних закладах освіти. https://dspace.zsmu.edu.ua/bitstream/123456789/7051/1/2017%20bolon-2_sektsia_354-355.pdf
3. Юрій Р. Ф., Башкірова Л. М., Тиравська Ю. В. Роль віртуальних пацієнтів та тренажерів у симуляційному навчанні та клінічній медичній освіті України. *Академічні візії*. 2023. № 26.

ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ У СУЧАСНІЙ ОСВІТІ ДОРΟΣЛИХ: ПЕРСПЕКТИВИ ЗАСТОСУВАННЯ ТА ВИКЛИКИ

Олена ОНІПКО

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти
Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди
м. Харків, Україна

Розглянуто сучасні технологічні застосунки в освіті дорослих; визначено напрями застосування інструментів штучного інтелекту для навчання; окреслено переваги й виклики в роботі дорослих зі штучним інтелектом з метою самоосвіти.

Ключові слова: освіта дорослих, штучний інтелект, цифрова освіта, персоналізація, освітні технології.

Modern technological applications in adult education are considered; directions for the use of artificial intelligence tools for learning are identified; advantages and challenges in the work of adults with artificial intelligence for the purpose of self-education are outlined.

Keywords: adult education, AI, digital education, personalization, educational technology.

Українська система освіти перебуває в процесі активної цифрової трансформації, де вагому роль відводять застосуванню технологій штучного інтелекту. Їхні можливості спрямовані на поліпшення якості навчання, індивідуалізацію освітнього процесу та розширення доступу до знань. Технології штучного інтелекту, зокрема алгоритми глибинного навчання, надають нові можливості для аналізу даних, обробки інформації та